

ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧИМ ДИСЦИПЛІНАМ

Модернізація системи природничої освіти націлена на формування нового освітнього простору, який дозволить забезпечити духовно-моральне становлення підростаючого покоління, підготовку учнів до життєвого самовизначення, самостійного вибору на користь гуманістичних ідеалів. Виховання є однією з найважливіших складових освітнього процесу поряд з навчанням. Сучасна школа повинна виявляти й активно реалізовувати виховний потенціал усіх освітніх галузей і предметів. Сьогодні, на жаль, недостатньо уваги приділяється виховному потенціалу навчальних дисциплін, у тому числі й природничих. Між тим це значно підвищило б ефективність вирішення школою виховних завдань. Посилення виховуючої функції природничих дисциплін узгоджується зі стратегією модернізації природничої освіти, відповідає пріоритетам сучасної державної політики в галузі освіти.

Л. Мельчаков, В. Тиндик, І. Потапова; І. Гашенко, Г. Кондратенко, Д. Макарова, В. Одінцов у своїх дослідженнях доводять, що природничі дисципліни дають широкі можливості для творчого розвитку особистості. Необхідність і значущість розробки зазначеної проблеми зумовлені об'єктивною потребою розв'язання завдань реформування природничої освіти на нинішньому етапі, соціальною значущістю виховання в процесі викладання природничих дисциплін і важливістю плідного використання досвіду минулого у цій площині.

Природничі дисципліни, що вивчаються в школі сприяють розумінню й усвідомленню учнями основних законів і принципів світобудови, адже від отриманих знань багато в чому залежить життя людини й людства загалом.

Дисципліни природничого циклу пропонують учням широкий набір знань, що складають основу наукової картини світу і які є, таким чином, базою для формування у учнів наукового світогляду. Науковий світогляд збагачує індивідуальний досвід учнів, стає найважливішою складовою їх підготовки до дорослого життя, сприяє формуванню у них таких особистісних якостей, як любов до праці, самостійність у вирішенні навчальних проблем, завзятості в досягненні поставлених цілей, здатності до творчого мислення, взаємодопомоги, доброзичливості, гуманізму.

Такі навчальні дисципліни, як біологія, географія, математика, фізика й хімія володіють серйозним потенціалом для формування духовно-морального світу учнів. При цьому вчителі можуть використовувати в навчальному процесі та позакласній роботі різні методи й засоби у вихованні підростаючої особистості.

В процесі формування у школярів фізичних, хімічних, біологічних, географічних і екологічних знань, при освоєнні учнями природничо-наукового методу пізнання необхідний акцент на виховання емоційно-ціннісного відношення до природи, почуття відповідальності за розвиток біосфери, за екологічне благополуччя планети. На уроках природничого циклу необхідно розвивати в учнів естетичне відношення до об'єктів природного середовища, розширювати досвід практичної екологічно значущої діяльності, в тому числі у позаурочий час - в результаті включення учнів у роботу дитячих екологічних центрів, ігрових екологічно орієнтованих програм дитячих громадських об'єднань тощо. У зв'язку з цим, на сучасного педагога покладається велика відповідальність, щоб правильно побудувати свою діяльність. Доповнюючи одне одного, навчання й виховання служать єдиній меті: цілісному розвитку особистості учня. Виходячи з можливостей природничих предметів, їх зміст здійснює суттєвий внесок у виховання учнів. Виховне значення мають також методи, засоби й форми навчання природничим дисциплінам. Як зміст, так і методи виховної роботи видозмінюються з урахуванням віку учнів.